

عرفان اصیل قرآنی؛ عرفان جمال و جلال، سلوک و سیاست و سنگر و سجاده

عرفان اصیل قرآنی، عرفانی زندگی‌ساز است نه زندگی‌سوز؛ این عرفان، عرفان سلوک و سیاست، سنگر و سجاده، خنده و خنجر، جمال و جلال، فکر و ذکر و تعبد و تعقل است و همان عرفانی است که در زندگی پیامبر(ص) و ائمه طاهرين(ع) جلوه‌گر است.

عرفان اصیل قرآنی، عرفانی زندگی‌ساز است نه زندگی‌سوز؛ این عرفان، عرفان سلوک و سیاست، سنگر و سجاده، خنده و خنجر، جمال و جلال، فکر و ذکر و تعبد و تعقل است و همان عرفانی است که در زندگی پیامبر(ص) و ائمه طاهرين(ع) جلوه‌گر است.

حجت‌الاسلام و المسلمین محمدجواد رودگر، رئیس پژوهشکده دین‌پژوهی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، به معرفی شاخصه‌ها و مبانی سیر و سلوک عرفان اصیل قرآنی و شیعی و در نقطه مقابل آن، عرفان‌واره‌ها و معنویت‌های کاذب پرداخت و خودپرستی و دعوت به نفس، شریعت‌گریزی (اباحی‌گری، لاقیدی و گریز از بایدها و نبایدهای الهی)، جهل به نفس و جهل به فطرت و حقیقت وجود آدمی و عقل‌گریزی و خردستیزی را از جمله ویژگی‌های بارز عرفان‌واره‌ها برشمرد.

وی همچنین توحیدمحوری (سیر از خدا، برای خدا و به سوی خدا)، شریعت‌محوری (انجام واجب، ترک حرام و کسب روزی حلال)، معرفت‌النفس شهودی، عقل‌گرا بودن (عقل شکوفا شده در پرتو آموزه‌های قرآنی و اهل بیت) و قابلیت اجتماع عقل و دل، امامت‌مداری و ولایت‌محوری و سیر و سلوک تحت هدایت (راهنمایی و رهبری) انسان کامل معصوم را از جمله شاخصه‌ها و مبانی عرفان قرآنی برشمرد.

نویسنده کتاب‌های «عرفان قرآن» و «عرفان قرآن» در بخشی از سخنان با اشاره به جایگاه بالای مراقبت‌های دائمی در عرفان توحیدی و قرآنی عنوان کرد: در عرفان قرآنی، عارف در هیچ مرتبه و منزلی مراقبت‌های متناسب با آن منزل را از دست نمی‌دهد و دائماً از خودش مراقبت می‌کند تا گرفتار توهّمات، تخیلات و برخی از حب به نفس‌های ناشی از کشف و کرامات و موارد مانند آن نشود.

عقل‌گریزی و خردستیزی و نیز طبیعت‌گرایی، و غریزه‌مداری و شهوت‌پرستی از جمله ویژگی‌های سلوک کاذب است و معنویت‌های کاذب (البته معنویت در معنای غربی آن) چارچوب و باید و نباید ندارند

شارح «رساله‌الولاية» بیان کرد: در معنویت‌های کاذب و دروغین، دقیقاً نقطه مقابل این موضوع مطرح است؛ برای نمونه در عرفان‌های کاذب و سلوک دروغین، جهل به نفس و فطرت و حقیقت وجود آدمی مطرح است که به خودباختگی، خودفربیی و خودشیفتگی و ذلت نفس می‌انجامد.

وی در بخش دیگری از سخنان خود تصریح کرد: عرفان قرآنی، عرفانی زندگی‌ساز و نه زندگی‌سوز است. این عرفان اصیل، عرفان سلوک و سیاست، سنگر و سجاده، خنده و خنجر، جمال و جلال، فکر و ذکر و تعبد و تعقل است و همان عرفانی است که در زندگی پیامبر(ص) و ائمه طاهرين(ع) جلوه‌گر است.

رئیس پژوهشکده دین‌پژوهی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در بخش دیگری از سخنان خود به بیان برخی دیگر از شاخصه‌های عرفان‌های دروغین پرداخت و اضافه کرد: دیگر از ویژگی‌های سلوک کاذب شریعت‌گریزی است؛ بدین معنا که کسی که به دنبال معنویت‌های کاذب است، به دنبال باید و نبایدهای و دستورالعمل‌های حضرت حق نیست و افسارگسیخته و اباحه‌گرانه و نه شریعت‌محورانه عمل می‌کند.

شارح «رساله‌الولاية»، خداگریزی را از دیگر ویژگی‌های معنویت‌های کاذب خواند و اضافه کرد: در عرفان‌های کاذب توحید جایی ندارد و همه چیز برای نفسانیات و انانیت‌های خود افراد است و در واقع، فرد اگر می‌خواهد یا اخبار غیبی و کرامات (اگر بتوان نام کرامت بر آنها نهاد!) و یا به آرامش و آسایش و انرژی‌های کیهانی و طبیعی و راه پیدا کند، اینها باز برای مطرح کردن خود در جامعه است و با انگیزه‌های طبیعی و نفسانی صورت می‌گیرد.

وی با بیان این‌که معنویت در قرائت اسلامی به معنای باطن‌گرایی و غیب‌گرایی و رفتن به ماورای طبیعت است، افزود: عقل‌گریزی و خردستیزی و نیز طبیعت‌گرایی، و غریزه‌مداری و شهوت‌پرستی از جمله ویژگی‌های سلوک کاذب است و معنویت‌های کاذب (البته معنویت در معنای غربی آن) چارچوب و باید و نباید ندارند و فرد در آنها آزاد است که براساس خواهش‌های نفسانی خود عمل کند.

